

Att tala om alkohol

- förebyggande samtal om alkohol inom primärvården, företagshälsovården samt mödrahälsovården

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-16815>

Marika Holmqvist

Alkoholkonsumtionen i Sverige är nu den högsta på över hundra år. Det har konstaterats att de flesta skador och problem som orsakas av alkohol uppstår i den stora gruppen individer som dricker på en risknivå snarare än individer med allvarliga alkoholproblem eller alkoholberoende. Riskbruksprojektet, ett regerings-uppdrag som startade 2004, har som mål att frågor om alkoholvanor ska få en lika självklar plats i hälso- och sjukvården som tobak har idag. Enkla frågor och rådgivning om alkohol har visat sig vara en av de mest effektiva metoderna för att minska individens alkoholkonsumtion till ofarliga nivåer.

Marika Holmqvist vid Linköpings universitet, Institutionen för medicin och hälsa, har undersökt olika aspekter av den alkoholförebyggande verksamheten bland vårdpersonal inom primär-, företags- samt mödrahälsovården. I sin doktors-avhandling vid avdelningen för samhällsmedicin/socialmedicin och folkhälsovetenskap, redovisar och diskuterar Marika Holmqvist bland annat hur ofta alkohol diskuteras med patienter, hinder för alkoholförebyggande arbete samt vad som skulle kunna öka detta arbete.

Resultaten visar att alkohol diskuteras mindre ofta, både inom primär- och företagshälsovården, jämfört med rökning, fysisk aktivitet, övervikt och stress. Tidspress anges vara ett viktigt hinder för alkoholförebyggande arbete. Vissa läkare och sköterskor tror inte att det har någon effekt att ta upp alkohol med patienterna och gör det därför inte och några anger rädsla för att patienten ska reagera negativt. Speciellt bland distriktssköterskorna finns en osäkerhet om hur de ska fråga patienten om dess alkoholvanor och hur de sedan ska ge råd om det visar sig att patienten dricker på en risknivå eller mer. En grupp vill också vara säker på att vid behov ha någonstans att hänvisa patienten för ytterligare hjälp.

För läkare och sköterskor inom primärvården visas ett starkt samband mellan hur ofta de diskuterar alkohol med patient och hur mycket utbildning i hantering av riskbruk de genomgått.

Många av de barnmorskor som ingick i studien försöker göra en bedömning av den gravida kvinnans alkohol-konsumtion före graviditeten. Syftet är att försöka fånga de kvinnor med en risk- eller högkonsumtion av alkohol före graviditeten då det har visat sig att bland dessa kvinnor är risken större att de även dricker under graviditeten.

Gemensamt för alla yrkeskategorier som medverkade i undersökningen är att en hög andel anser att de behöver ökade kunskaper i hur man samtalar med patienterna (samtalsmetoder). En sådan ökad kunskap anses kunna öka andelen patienter som tillfrågas om dess alkoholvanor.